

CÁCH TỔ CHỨC BÁO CÁO KẾT QUẢ THẢO LUẬN NHÓM CHO SINH VIÊN TRONG VIỆC HỌC TẬP MÔN NHỮNG NGUYÊN LÝ CƠ BẢN CỦA CHỦ NGHĨA MÁC – LÊNIN Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC

ThS. BÙI THỊ THANH HUYỀN*

Khi giảng viên (GV) tổ chức cho sinh viên (SV) học tập bằng thảo luận nhóm đối với môn *Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác – Lênin ở trường đại học*, GV đã phải định hướng những yêu cầu cơ bản nhất về sản phẩm báo cáo của SV, cách thức báo cáo kết quả thảo luận. Sau một thời gian SV hoạt động nhóm tích cực, mỗi nhóm đã tạo ra được sản phẩm của mình. Vì vậy, việc tổ chức cho các nhóm báo cáo kết quả là thực sự cần thiết, giúp các em công bố sản phẩm của nhóm mình. Nếu GV bỏ qua khâu này thì việc ganh đua, tính sôi nổi thích khẳng định mình của SV sẽ không được thể hiện, do đó không phát huy hết những mặt tích cực của phương pháp thảo luận nhóm (PPTLN) trong dạy học. Để làm tốt khâu này, GV cần tổ chức như sau:

1. Đại diện nhóm báo cáo

Trong toàn bộ quy trình tổ chức dạy học nhóm, báo cáo sản phẩm nhóm là khâu cuối cùng, kết thúc một chuỗi các hoạt động nỗ lực không ngừng của nhóm của SV. Do đó, kết quả của hoạt động báo cáo sản phẩm của nhóm sẽ quyết định trực tiếp đến sự thành công hay thất bại của nhóm học tập và kết quả của việc áp dụng TLN trong học tập. Dù cả nhóm có nỗ lực bao nhiêu để thực hiện nhiệm vụ nhóm nhưng đến khâu cuối cùng nhóm báo cáo không thành công thì nhóm sẽ thất bại so với các nhóm khác trong lớp.

Để báo cáo kết quả của nhóm, SV có thể tự cử đại diện nhóm báo cáo. Thông thường các nhóm thường chọn bạn có khả năng nói lưu loát, dễ nghe, thông minh, học giỏi để thay mặt nhóm báo cáo. Đại diện báo cáo thường là nhóm trưởng hoặc thư kí hoặc một thành viên xuất sắc do nhóm tín nhiệm cử lên báo cáo. Tuy nhiên, nếu duy trì tình trạng cho các nhóm tự cử đại diện báo cáo sẽ dẫn đến hậu quả là trong lớp chỉ có một số bạn chuyên nói do có nhiều ưu điểm, các bạn còn lại ỷ lại, không chịu tập nói và thể hiện trước đám đông. Khi GV chỉ định sẽ buộc tất cả các SV phải tự giác, tích cực, cố gắng ghi chép, lắng nghe trong suốt quá trình hoạt động

nhóm, không có tư tưởng dựa dẫm và đặc biệt là rèn cho các em tự tin nói trước đám đông, những em có nhiều điểm mạnh trong việc thuyết trình, nói trước đám đông sẽ hướng dẫn, hỗ trợ những em yếu hơn hoàn thành nhiệm vụ của mình.

2. Các hình thức báo cáo

Khi tiến hành báo cáo kết quả học tập bằng PPTLN, GV hướng dẫn cho SV thực hiện thành thạo một số cách thức báo cáo đạt hiệu quả sau đây:

1) Sử dụng đồ dùng trực quan như: tranh, ảnh các tác gia trong lịch sử triết học, bản đồ, sơ đồ các tình huống liên quan đến nhân vật, kiến thức bộ môn sẽ học, các video sưu tầm... để minh họa cho nội dung bài báo cáo của nhóm mình. Cách sử dụng đồ dùng trực quan gây ấn tượng, thu hút sự chú ý của các nhóm khác và với GV.

GV yêu cầu các nhóm phải chuẩn bị nội dung báo cáo cẩn thận hoặc giúp người báo cáo định hướng tốt nội dung cần báo cáo. GV hướng dẫn SV khi báo cáo nên giảm thời lượng nói, không phải giải thích dài dòng dẫn đến mất nhiều thời gian ảnh hưởng thời gian báo cáo của các nhóm khác.

Trong khi báo cáo, người báo cáo phải làm cho thông tin của bài báo cáo trở nên rõ ràng, có thể giúp các bạn khác trong các nhóm dễ tiếp thu, dễ nhớ. Cần mô tả những luận điểm, những nội dung trình bày của bài báo cáo. Hướng dẫn cách làm thay đổi bầu không khí của lớp học để phần báo cáo kết quả của nhóm được các nhóm tập trung cao nhất, phát huy không khí sôi nổi của toàn lớp học khi mọi SV lắng nghe phần báo cáo của nhóm mình.

Tác dụng của trực quan hóa: Thời gian trình bày báo cáo được rút ngắn hơn song hiệu quả lại cao; Tạo được không khí thoải mái trong lớp học, giảm bớt sự nhàm chán, căng thẳng; Học tập bằng TLN có ưu thế hơn so với hình thức học tập cá nhân và học tập toàn lớp chính ở chỗ, sản phẩm báo cáo kết quả của SV.

* Trưởng Đại học Kiểm sát Hà Nội

Với những nhiệm vụ học tập mà GV đưa ra, có thể với những SV có học lực giỏi các em cũng có thể tự tìm ra được đáp án mà không cần tới sức mạnh của nhóm, nhưng phần báo cáo kết quả chắc chắn một mình cá nhân SV đó không thể có cách báo cáo tốt nếu không có sự hỗ trợ của nhóm bạn. Sau khi tìm ra câu trả lời của bài tập, nhiệm vụ quan trọng tiếp theo của các nhóm học tập chính là báo cáo kết quả của nhóm mình. Trong học tập nhóm, yếu tố ganh đua giữa các nhóm sẽ có tác dụng kích thích các em cùng cố gắng nâng cao thành tích của nhóm bằng cách cạnh tranh lành mạnh, khuyến khích tính chủ động, tích cực tham gia học tập của người học.

Như vậy, muốn nhóm mình vượt trội hơn nhóm khác bắt buộc các em phải chú ý trau chuốt, đầu tư vào khâu báo cáo. Việc tìm các hình ảnh để minh họa cho phần trình bày kết quả của nhóm sẽ góp phần nâng cao mục tiêu của dạy học các kiến thức môn *Lí luận chính trị Mác - Lênin*. Hơn nữa, qua việc báo cáo kết quả PP trực quan còn góp phần phát triển toàn diện các kĩ năng. Đây chính là đích cần đạt mà giáo dục Việt Nam hiện nay cần hướng tới cho SV đại học hiện nay.

2) Sử dụng sơ đồ tư duy. Sau một thời gian nỗ lực làm việc nhóm, sản phẩm cuối cùng của nhóm đã có. Nhưng khâu cuối cùng là khâu thể hiện kết quả đó như thế nào lại là khâu khó. Ngoài việc lựa chọn bạn có khả năng diễn đạt, nói hay, thì nhóm còn phải trình bày ý kiến của nhóm sao cho logic, lập luận chặt chẽ, dễ hiểu,... Để làm tốt báo cáo SV có thể nghiên cứu, tìm hiểu và vận dụng sơ đồ tư duy vào trong buổi báo cáo của nhóm mình.

Sơ đồ tư duy là một công cụ ghi nhớ tối ưu, học bằng sơ đồ tư duy sẽ tiết kiệm thời gian rất nhiều bởi sơ đồ tư duy chỉ bao gồm những từ khóa, các ý được trình bày có hệ thống. Đây là hình thức ghi chép sử dụng màu sắc, hình ảnh để mở rộng đào sâu các ý tưởng. Sơ đồ tư duy là một kĩ thuật hình họa với sự kết hợp giữa từ ngữ, hình ảnh, đường nét, màu sắc phù hợp với cấu trúc, hoạt động và chức năng của bộ não, giúp con người khai thác tiềm năng vô tận của bộ não. Cơ chế hoạt động của sơ đồ tư duy chú trọng tới hình ảnh, màu sắc, với các mạng lưới liên tưởng (các nhánh). Sơ đồ tư duy là công cụ đồ họa nối các hình ảnh có liên hệ với nhau do đó các nhóm SV nên sử dụng kĩ thuật này nhằm nâng cao chất lượng của bài báo cáo.

Sử dụng sơ đồ tư duy sẽ giúp cho việc: trình bày các ý tưởng của nhóm một cách sáng tạo, sinh động; tiết kiệm được thời gian báo cáo; giúp GV và các thành viên trong lớp ở nhóm khác ghi nhớ tốt, dễ truyền tải

thông tin vào bộ não của người nghe phát huy tư duy logic của người học.

Để báo cáo kết quả thảo luận của nhóm mình một cách có hiệu quả, các nhóm phải xác định sản phẩm của nhóm không thể chỉ đọc cho các nhóm khác và GV nghe mà phải trình bày ý tưởng sao cho mạch lạc, thu hút. Cách tốt nhất cho báo cáo chính là các nội dung báo cáo được cụ thể hóa thông qua các dụng cụ trực quan. Vì đây là cách báo cáo rất hấp dẫn, có khả năng thu hút người nghe, giúp người nghe ghi nhớ kiến thức một cách hữu hiệu. Cách báo cáo này sẽ chứng tỏ tư duy của nhóm học tập đã đạt ở mức độ cao, chứ không dừng lại ở mức độ biết.

Nếu chỉ dừng lại ở việc đọc thì mức độ nhớ đạt 10%, chỉ nghe đạt 20%, nhưng nếu cộng thêm nhìn thì mức độ người học nhớ lâu, nhớ sâu có thể đạt tới 50 - 60%. Đây là mục đích của việc dạy học, GV bao giờ cũng mong muốn SV nhớ lâu, hiểu sâu bài học nên cần khuyến khích SV.

Hơn nữa, thông qua báo cáo sản phẩm nhóm sẽ có tác dụng phát triển tư duy và rèn luyện cho SV năng lực diễn đạt một vấn đề lí luận chính trị - xã hội, các kĩ năng giao tiếp cá nhân như: nghe, nói, tranh luận, lãnh đạo và khả năng hợp tác, tương hỗ giúp SV tự tin hơn trong học tập và cuộc sống. Đồng thời, khâu báo cáo kết quả học tập của nhóm còn giúp SV hình thành năng lực tự đánh giá, tự ý thức, phát triển kĩ năng xã hội.

3) Các lưu ý khi báo cáo sản phẩm nhóm:

- Trước khi tiến hành báo cáo, yêu cầu SV phải dành thời gian chuẩn bị kĩ cho các công cụ trực quan hoặc sơ đồ tư duy; - Trực quan hóa những nội dung, thông tin quan trọng. Nội dung ngắn gọn, dễ hiểu; - Hình ảnh đơn giản, màu sắc có định hướng phù hợp với chủ đề; Hình ảnh, bảng biểu được trình bày theo thứ tự trình bày; - Các hình ảnh, bảng biểu cần được sắp xếp ở vị trí dễ quan sát nhất; Lựa chọn phương tiện phù hợp để có thể treo, ghim, dán tranh ảnh, hình vẽ; Chữ viết và hình ảnh đủ lớn để cả lớp có thể nhìn thấy dễ dàng...

3. Dẫn chứng cách tổ chức báo cáo kết quả thảo luận nhóm

Để minh chứng cho cách tổ chức báo cáo kết quả học tập bằng TLN, chúng tôi nêu lên một ví dụ về biện pháp đã nêu:

GV giao cho SV thảo luận mục IV "Các quy luật cơ bản của phép biện chứng" (Chương 2 "*Phép biện chứng duy vật*") môn *Những nguyên lí cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin*. Để SV nắm chắc kiến thức về ba quy luật cơ bản của phép biện chứng (Quy luật từ những thay đổi về lượng thành những sự thay

đổi về chất và ngược lại; Quy luật sự thống nhất và đấu tranh giữa các mặt đối lập; Quy luật phủ định của phủ định), GV đã tiến hành áp dụng PPTLN và yêu cầu SV báo cáo sản phẩm thảo luận nhóm khi dạy và học phần này.

Khi giao nhiệm vụ học tập, GV chia lớp thành nhóm mỗi nhóm gồm 10-15 SV, các nhóm cùng thực hiện nhiệm vụ: *Nhóm 1, 3*: Báo cáo các nội dung liên quan đến quy luật từ những thay đổi về lượng thành những sự thay đổi về chất và ngược lại; *Nhóm 2, 4*: Báo cáo các nội dung liên quan đến quy luật sự thống nhất và đấu tranh giữa các mặt đối lập; *Nhóm 5, 6*: Báo cáo các nội dung liên quan đến quy luật phủ định của phủ định. Mỗi nhóm thực hiện nhiệm vụ trong vòng 7 phút. GV yêu cầu các nhóm phải báo cáo sản phẩm của mình bằng nhiều hình thức khác nhau.

Sau khi các nhóm tự hoàn thiện sản phẩm của nhóm, giai đoạn cuối cùng của quy trình này chính là khâu báo cáo kết quả của các nhóm. Từng nhóm lần lượt báo cáo kết quả thảo luận của nhóm mình. Nếu nhóm có nội dung trùng với nhóm báo cáo trước thì nhóm đó sẽ nhận xét, bổ sung cho nhóm đang báo cáo. GV nhận xét, kết luận vấn đề, khái quát logic các vấn đề trong toàn bài học. SV lắng nghe, bổ sung các nội dung kiến thức để đảm bảo mục tiêu kiến thức toàn bài học.

Như vậy, khi GV áp dụng PPTLN và yêu cầu SV báo cáo kết quả học tập theo biện pháp đã nêu ở trên, thì SV đã đạt được mục tiêu về kiến thức môn học như hiểu được các quy luật của phép biện chứng duy vật. Đặc biệt, các em rút ra được ý nghĩa và PP luận của từng quy luật trên. Bên cạnh đó, các em còn được rèn luyện về khả năng diễn đạt, khả năng trình bày các ý tưởng của cá nhân, rèn luyện trí tưởng tượng, tư duy logic, tác phong nhanh nhẹn... Đây là những kỹ năng rất cần thiết cần phải chuẩn bị và được rèn luyện ngay trên giảng đường đại học, khi các em ra trường sẵn sàng đáp ứng nhu cầu của xã hội đáp ứng nguồn nhân lực chất lượng cho đất nước. □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Kỳ. "Phương pháp dạy học tích cực". Tạp chí *Nghiên cứu giáo dục*, số 242/1993.
2. Nguyễn Cảnh Toàn. **Phương pháp dạy và học đại học**. NXB Đại học sư phạm, H. 2009.
3. Lại Thế Tuyên. **Kĩ năng làm việc đồng đội**. NXB Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh, 2011.

SUMMARY

The teacher apply the group discussion method and require the student to report studying result fol-

lowing above method which mean the student has achieved the goal of subject such as understand the laws of materialist dialectics. In particular, they draw out meaning and method of each rule above. In addition, students are trained in the expressive ability, the ability to present the personal idea, I magination training, logical thinking, agile style... these are the necessary skills which the students need to trained and prepared in university. These skill are very important for student when they graduate and find job.

Đạy học tác phẩm "Truyện An Dương Vương..."

(Tiếp theo trang 42)

- *Trọng Thủy*". Qua cái nhìn biện chứng đó, giờ dạy học tác phẩm này theo hướng tiếp cận văn hóa mới đem lại kết quả như mong đợi. Cũng cần chú ý, tiếp cận văn hóa nhưng không làm mờ chất văn chương mà vẫn cần lưu ý đến đặc trưng thể loại truyền thuyết dân gian. □

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Minh Hạc. "Phương pháp tiếp cận nhân văn: Nhân cách người dạy, nhân người học đối với vấn đề chất lượng giáo viên". Tạp chí *Giáo dục*, số 77/2004.
2. Đặng Văn Lung. **Giông bão Loa thành**. NXB Khoa học xã hội, H. 1990.
3. Vũ Anh Tuấn. **Cần phải tìm hiểu về An Dương Vương trong mối quan hệ Tày - Việt**. NXB Văn học dân tộc, H. 1998.
4. Trần Quốc Vương. "Bàn thêm về truyền thuyết Mị Châu - Trọng Thủy xét trên phương diện dân tộc học". Tạp chí *Văn học*, số 1/1965.
5. Hoàng Tiến Tựu. "Sự phát triển của truyền thuyết chống ngoại xâm từ Thánh Gióng đến An Dương Vương". Tạp chí *Văn học*, số 4/1979.

SUMMARY

Although teaching Literature in cultural approach is not a new method, it is meeting the demands of the times. Teaching "The Story about An Duong Vuong and Mi Chau - Trong Thuy" in this way means that teachers will use elements of culture crystalized in the work as a means to find out the beauty of the legend. First, bring students back to beliefs, customs and festivals associated with the work. Then identify cultural symbols. Learn the beauty of artistic images. The beauty of An Duong Vuong emerges through three symbols: the golden turtle symbol, Cao Lo symbol and the incarnation. The beauty of Trong Thuy is presented through the Pearl-well symbol. The beauty of Mi Chau is engraved in three symbols: the name Mi Chau, the goose-coat and the incarnation.